

NATUURONDERZOEK MIDDENWEG 13 A TE BIERVLIET
Broedvogels, flora, haas, kleine marterachtigen en spitsmuizen

VERANTWOORDING

Opdrachtgever: Rho Adviseurs
Contactpersoon: Dhr. J. Luijkx
Adres: Postbus 150
3000 AD Rotterdam
Tel: 0118-689024
E-mail: josh.luijkx@rho.nl

Uitvoering: Adviesbureau E.C.O. Logisch B.V.
Adres: Waaier 72
2451 VW Leimuiden
Tel: 0172 576072
E-mail: algemeen@eco-logisch.com

Projectleider: ing. J. Koorevaar

Auteur: ing. A.C.Y van den Berg
Kwaliteitscontrole: ing. J. Koorevaar

Projectcode: RAVW2217
Status: Concept
Datum: 17-10-2022

Adviesbureau E.C.O. Logisch B.V. is aangesloten bij
brancheorganisatie Netwerk Groene Bureaus.

Het kwaliteitsmanagementsysteem van Adviesbureau E.C.O.
Logisch B.V. is ISO 9001:2015 gecertificeerd.

Adviesbureau E.C.O. Logisch B.V. is aangesloten op de
Nationale Databank Flora en Fauna en heeft daarmee
toegang tot de meest volledige natuurgegevens in Nederland.

INHOUDSOPGAVE

1	Inleiding.....	4
1.1	Aanleiding en doel	4
1.2	Wettelijk kader	4
2	Onderzoeksmethodiek.....	6
2.1	Broedvogels	6
2.2	Flora.....	6
2.3	Haas	6
2.4	Kleine marterachtigen	6
2.5	Spitsmuizen	6
2.6	Overzicht inventarisaties.....	7
3	Resultaten	8
3.1	Broedvogels	8
3.2	Flora.....	8
3.3	Haas	8
3.4	Kleine marterachtigen	8
3.5	Spitsmuizen	8
3.6	Beschermde functies projectgebied	8
4	Conclusie en aanbevelingen	9
4.1	Conclusie	9
4.2	Aanbevelingen t.a.v. de Wet natuurbescherming.....	9
	Bijlage 1: Kaart resultaten broedvogels.....	10
	Bijlage 2: Kaart resultaten landzoogdieren en cameravallen.....	11
	Bijlage 3: Kaart Raaien muizenvallen.....	12
	Bijlage 4: Foto's waarnemingen van inventarisaties.....	13

1 INLEIDING

1.1 AANLEIDING EN DOEL

De initiatiefnemer is voornemens een zonnepark met snellaadstation te realiseren op akkerpercelen aan de Middenweg 13A te Biervliet. Deze ingreep wordt gezien als een ruimtelijke ontwikkeling.

In 2021 is door Adviesbureau E.C.O. Logisch B.V. verkennend natuuronderzoek uitgevoerd middels een quickscan Wet natuurbescherming¹. Uit de quickscan is gebleken dat het projectgebied mogelijk functies herbergt voor broedvogels, de haas, hermelijn, kleine wolfsmelk, veldspitsmuis, waterspitsmuis en de wezel. In opdracht van Rho Adviseurs is derhalve een aanvullend onderzoek uitgevoerd naar het gebruik van het projectgebied door broedvogels, de haas, hermelijn, kleine wolfsmelk, veldspitsmuis, waterspitsmuis en de wezel. Dit rapport bevat de resultaten van het onderzoek en aanbevelingen ten opzichte van de Wet natuurbescherming.

1.2 WETTELIJK KADER

Wat betreft de soortbescherming in de Wet natuurbescherming zijn er verschillende beschermingsregimes. Er wordt onderscheid gemaakt in soorten die op basis van Europese wetgeving beschermd zijn vanuit de Vogelrichtlijn en de Habitatrichtlijn en soorten die nationaal als beschermde soort zijn aangewezen. Middels een provinciale verordening kunnen nationaal beschermde soorten worden vrijgesteld van de verbodsbepalingen in de Wet natuurbescherming. De vrijgestelde soorten kunnen verschillen per provincie.

Wanneer er door uitvoering van werkzaamheden sprake is van een overtreding van de verbodsbepalingen in artikel 3.1, 3.5 of 3.10 van de Wet natuurbescherming, is een ontheffing noodzakelijk. Een ontheffing wordt uitsluitend verleend, indien is voldaan aan elk van de volgende voorwaarden:

1. Er bestaat geen andere bevredigende oplossing.
2. Er is sprake van een in de wet genoemd belang voor de betreffende soort of soortgroep.
3. Er wordt geen afbreuk gedaan aan het streven de populaties van de betrokken soort in hun natuurlijke verspreidingsgebied in een gunstige staat van instandhouding te laten voortbestaan.

Er kan mogelijk zonder een ontheffing middels een door het Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit goedgekeurde gedragscode worden gewerkt. Dit is enkel mogelijk indien de handelingen niet van wezenlijke invloed zijn op de aanwezige beschermde soorten en aan de voorwaarden in de gedragscode wordt voldaan.

Nestlocaties van soorten binnen categorie 1 t/m 4 zijn jaarrond beschermd, de verbodsbepalingen voor Europees beschermde soorten zijn opgenomen in artikel 3.1 (Vogelrichtlijn) van de Wet natuurbescherming. De haas, hermelijn, kleine wolfsmelk, veldspitsmuis, waterspitsmuis en wezel zijn op nationaal niveau beschermd. De verbodsbepalingen voor nationaal beschermde soorten zijn opgenomen in artikel 3.10 van de Wet natuurbescherming.

¹ Adviesbureau E.C.O. Logisch B.V. (2021). *Quickscan Wet natuurbescherming Middenweg 13A Biervliet* (Projectcode: RANA2156). 15 december 2021.

Europees beschermde soorten – Vogelrichtlijn (Artikel 3.1 Wet natuurbescherming)

1. Het is verboden opzettelijk van nature in Nederland in het wild levende vogels van soorten als bedoeld in artikel 1 van de Vogelrichtlijn te doden of te vangen.
2. Het is verboden opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels als bedoeld in het eerste lid te vernielen of te beschadigen, of nesten van vogels weg te nemen.
3. Het is verboden eieren van vogels als bedoeld in het eerste lid te rapen en deze onder zich te hebben.
4. Het is verboden vogels als bedoeld in het eerste lid opzettelijk te storen.
5. Het verbod, bedoeld in het vierde lid, is niet van toepassing indien de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort.

Nationaal beschermde soorten (Artikel 3.10 Wet natuurbescherming)

1. Onverminderd artikel 3.5, eerste, vierde en vijfde lid, is het verboden:
 - a. in het wild levende zoogdieren, amfibieën, reptielen, vissen, dagvlinders, libellen en kevers van de soorten, genoemd in de bijlage, onderdeel A, bij deze wet, opzettelijk te doden of te vangen;
 - b. de vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren als bedoeld in onderdeel a opzettelijk te beschadigen of te vernielen, of;
 - c. vaatplanten van de soorten, genoemd in de bijlage, onderdeel B, bij deze wet, in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen.

2 ONDERZOEKSMETHODIEK

2.1 BROEDVOGELS

Het onderzoek naar broedvogels bestaat uit een inventarisatie van nesten en territoria binnen de invloedssfeer van het projectgebied. Het gaat hierbij om categorieën 1-4 uit de herziene vogellijst van het Ministerie van E, L & I welke 26 augustus 2009 is gepubliceerd. De methode voor het inventariseren van broedvogels is gebaseerd op de BMP-methode van SOVON². Om de aanwezigheid van broedgevallen en territoria vast te stellen, zijn vijf bezoeken aan het projectgebied gebracht, vanaf één uur voor zonsopkomst tot circa één uur na zonsopkomst. Door één uur voor zonsopkomst in het onderzoeksgebied te zijn, is tevens de activiteit van nachttactieve soorten onderzocht.

Het inventariseren van broedvogels is uitgevoerd in de periode 15 maart – 15 juli. De inventarisaties zijn verspreid over de aangegeven onderzoeksperiode uitgevoerd met een minimale tussenpose van 10 dagen, teneinde de trefkans op zowel vroeg als later in het seizoen aanwezige soorten te vergroten.

2.2 FLORA

Het onderzoek naar beschermde flora is gericht op kleine wolfsmelk. Het gehele projectgebied is onderzocht op de aanwezigheid van deze soort. De inventarisatie heeft plaatsgevonden in de periode juni tot en met september. Het projectgebied is door een vegetatiespecialist te voet doorkruist, waarbij alle aangetroffen beschermde en bijzondere plantensoorten op kaart worden ingetekend en worden gemarkeerd met behulp van een GPS.

2.3 HAAS

Ten behoeve van het inventariseren van het gebruik van het projectgebied door de haas, zijn er drie bezoeken gebracht aan het projectgebied. Hierbij is het projectgebied te voet doorkruist en is gezocht naar aanwezigheid en sporen van individuen van de haas. Dit is uitgevoerd in de ochtend- of avondschemering, wanneer de activiteit van de haas hoger is. Hierbij is gebruik gemaakt van een warmtebeeldkijker.

2.4 KLEINE MARTERACHTIGEN

De groep kleine marterachtigen bestaat uit de bunzing, hermelijn en de wezel. Het onderzoek beperkt zich tot de hermelijn en de wezel en is uitgevoerd met behulp van zogenaamde wezelcamera's. Dit zijn standaard cameravallen welke in een behuizing zijn geplaatst met twee openingen geschikt voor marterachtigen. In de behuizing is vervolgens geurstof aangebracht. Deze cameravallen zijn minstens zes weken actief geweest in de periode maart - augustus, waarbij ze periodiek zijn uitgelezen en de batterijen verversd zijn.

Het voorkomen van de hermelijn en de wezel is naast de aanwezigheid van voldoende dekking ook afhankelijk van de aanwezigheid van voldoende prooidieren. Om die reden is bij de plaatsing en bij de controles ook specifiek gelet op sporen, prooiresten en individuen van prooidiersoorten voor de marterachtigen. Het onderzoek naar kleine marterachtigen wordt uitgevoerd conform de "Handreiking Kleine Marters" van de Omgevingsdienst Noord-Brabant³.

2.5 SPITSMUIZEN

In de omgeving van het projectgebied komen de veldspitsmuis en waterspitsmuis voor. Het onderzoek naar beschermde muizensoorten is uitgevoerd conform de 'IBN'⁴ methode. Hierbij zijn in geschikt habitat verspreid over het projectgebied rijen met 20 inloopvallen (zogenaamde raaien) geplaatst. Gedurende drie nachten voorafgaand aan de vangrondes zijn de vallen in het veld aanwezig geweest ten behoeve van het zogenaamde pre-baiten. Dit betreft een periode waarin de muizen aan de vallen kunnen wennen. De vallen staan dan niet op scherp en zijn gevuld met voer.

² Vergeer J.W., van Dijk A.J. Boele A., van Bruggen J. & Hustings F. 2016. *Handleiding Sovon broedvogelonderzoek: Broedvogel Monitoring Project en Kolonievogels*, Sovon Vogelonderzoek Nederland, Nijmegen.

³ Bouwens, S., 2017, *Handreiking Kleine Marters in relatie tot soortbescherming*, Zoogdiervereeniging in opdracht van provincie Noord-Brabant.

⁴ Bergers & La Haye, 2000, *Kleine zoogdieren betrouwbaarder en efficiënter inventariseren*, In: De Levende Natuur, 101 (2) 52-58.

Na deze periode zijn de vallen op scherp gezet en zijn er zes vangrondes uitgevoerd, waarvan drie in de avond en drie in de ochtend. Hierbij zijn de gevangen muizen gedetermineerd en vrijgelaten. Dit onderzoek is uitgevoerd in september 2022.

2.6 OVERZICHT INVENTARISATIES

In tabel 1 is een overzicht gegeven van de data en weersomstandigheden van het onderzoek. De inventarisaties zijn uitgevoerd door ing. A.C.Y. van den Berg, ing. D. Dolman, ing. J. Koorevaar, ing. E. Vinke en ing. W. Poppe.

Tabel 1: Overzicht inventarisaties

Datum	Tijd	Hoofdgroep	Activiteit	Weersomstandigheden
07-06-2022	05:00 – 07:00	Vogels	Jaarrond beschermd	Zwaar bewolkt, 3 Bft, 17 °C
07-06-2022	05:00 – 07:00	Landzoogdieren	Haas	Zwaar bewolkt, 3 Bft, 17 °C
17-06-2022	05:00 – 07:00	Vogels	Jaarrond beschermd	Half bewolkt, 3 Bft, 27 °C
27-06-2022	05:00 – 07:00	Vogels	Jaarrond beschermd	Zwaar bewolkt, 3 Bft, 18 °C
21-07-2022	06:00 – 10:00	Vogels	Jaarrond beschermd	Vrijwel geheel bewolkt, 3 Bft, 18 °C
21-07-2022	06:00 – 10:00	Flora	Inventarisatie beschermde soorten	Vrijwel geheel bewolkt, 3 Bft, 18 °C
21-07-2022	06:00 – 10:00	Landzoogdieren	Haas	Vrijwel geheel bewolkt, 3 Bft, 18 °C
21-07-2022	06:00 – 10:00	Landzoogdieren	Kleine marterachtigen	Vrijwel geheel bewolkt, 3 Bft, 18 °C
04-08-2022	21:00 – 23:00	Vogels	Jaarrond beschermd	Half bewolkt, 3 Bft, 20 °C
04-08-2022	21:00 – 23:00	Landzoogdieren	Haas	Half bewolkt, 3 Bft, 20 °C
04-08-2022	21:00 – 23:00	Landzoogdieren	Kleine marterachtigen	Half bewolkt, 3 Bft, 20 °C
01-09-2022	13:30 – 14:00	Landzoogdieren	Kleine marterachtigen	Half tot zwaar bewolkt, 3 Bft, 24 °C
23-09-2022	10:00 – 15:00	Landzoogdieren	Muizenvallen plaatsen	Geheel bewolkt, 3 Bft, 16 °C
27-09-2022	08:00 – 10:00	Landzoogdieren	Muizenvallen controleren	Geheel bewolkt, 3 Bft, 12 °C
27-09-2022	20:00 – 22:00	Landzoogdieren	Muizenvallen controleren	Geheel bewolkt, 4 Bft, 13 °C
28-09-2022	08:00 – 10:00	Landzoogdieren	Muizenvallen controleren	Geheel bewolkt, 4 Bft, 11 °C
28-09-2022	20:00 – 22:00	Landzoogdieren	Muizenvallen controleren	Zwaar bewolkt, 3 Bft, 13 °C
29-09-2022	08:00 – 10:00	Landzoogdieren	Muizenvallen controleren	Half tot zwaar bewolkt, 2 Bft, 11 °C
29-09-2022	20:00 – 22:00	Landzoogdieren	Muizenvallen controleren	Half tot zwaar bewolkt, 2 Bft, 14 °C
30-09-2022	08:00 – 11:00	Landzoogdieren	Muizenvallen controleren en ophalen	Half bewolkt, 5 Bft, 16 °C

3 RESULTATEN

3.1 BROEDVOGELS

Er zijn binnen het projectgebied geen jaarrond beschermde nesten waargenomen. Wel is er op het perceel van de boerderij ten oosten van het projectgebied een broedgeval vastgesteld van de ekster. Binnen het projectgebied zijn individuen van de scholekster in broedbiotoop waargenomen, evenals zingende individuen van de ringmus en veldleeuwerik. Individuen van de ringmus zijn foeragerend waargenomen in de groenstrook ten westen van het projectgebied. In bijlage 1 zijn resultaten van het onderzoek op kaart weergegeven. Op beelden van de losse cameraval zijn onder andere individuen van de ekster, heggenmus, houtduif, patrijs, ringmus en de sperwer waargenomen.

3.2 FLORA

In het projectgebied zijn geen exemplaren van de kleine wolfsmelk of andere beschermde plantensoorten waargenomen. Wel zijn er algemene plantensoorten zoals exemplaren van echte kamille, kroontjeskruid, perzikkruid, zomerbitterling en zwaluwkruid waargenomen. Tijdens de onderzoeksperiode was er een monocultuur aanwezig op het westelijke perceel vanwege plantenteelt.

3.3 HAAS

Binnen de grenzen van het projectgebied zijn er meerdere individuen van de haas waargenomen. Tijdens een inventarisatie met de warmtebeeld camera zijn er in het projectgebied vijf individuen van de haas waargenomen. Op beelden van de losse cameraval is er meerdere malen een individu van de haas vastgelegd. Verblijfplaatsen van de haas kunnen door het gehele projectgebied verwacht worden daar verblijfplaatsen bestaan uit ondiepe uithollingen in de bodem. In bijlage 2 zijn de resultaten van het onderzoek van de haas op kaart weergegeven.

3.4 KLEINE MARTERACHTIGEN

Tijdens het onderzoek zijn met behulp van cameravallen individuen van de wezel vastgesteld. De losse cameraval was gesitueerd ten westen van het projectgebied en heeft ten tijde van de onderzoeksperiode meerdere malen beelden van een individu van een wezel vastgelegd, waarvan eenmaal twee individuen van de wezel zijn vastgelegd. Door de aanwezigheid van individuen van de wezel en de geschikte structuren, waaronder muizenholen, is het aannemelijk dat er geschikte verblijfplaatsen aanwezig zijn in het projectgebied. Op beelden van de cameravallen zijn tevens individuen van onder andere de bruine rat, egel en de steenmarter vastgelegd. Vanwege de afwezigheid van grote holen wordt een verblijfplaats van de steenmarter niet verwacht in het projectgebied. In bijlage 2 zijn de resultaten van het onderzoek en de locaties van de cameravallen op kaart weergegeven.

3.5 SPITSMUIZEN

In het projectgebied en de directe omgeving zijn geen individuen van de veldspitsmuis en de waterspitsmuis vastgesteld. Tijdens het onderzoek naar de muizen in het projectgebied zijn individuen van de aardmuis, gewone bosmuis, huisspitsmuis en de veldmuis waargenomen. In bijlage 3 zijn de locaties van de raaien op kaart weergegeven.

3.6 BESCHERMDE FUNCTIES PROJECTGEBIED

Het projectgebied bevat elementen welke worden benut door beschermde soorten. In tabel 2 is weergegeven welke beschermde functies zijn aangetroffen in het projectgebied.

Tabel 2: Beschermde functies

Wet natuurbescherming	Nederlandse naam	Wetenschappelijke naam	Functie
Artikel 3.10	Haas	<i>Lepus europaeus</i>	Verblijfplaatsen (5)
Artikel 3.10	Wezel	<i>Mustela nivalis</i>	Verblijfplaats (1)

4 CONCLUSIE EN AANBEVELINGEN

4.1 CONCLUSIE

Binnen het projectgebied zijn vijf verblijfplaatsen van de haas te verwachten evenals een verblijfplaats van de wezel. Tijdens het onderzoek zijn geen jaarrond beschermde nesten waargenomen binnen het projectgebied. Er zijn tevens geen individuen of verblijfplaatsen van de hermelijn, veldspitsmuis en de waterspitsmuis aangetroffen evenals exemplaren van de kleine wolfsmelk.

4.2 AANBEVELINGEN T.A.V. DE WET NATUURBESCHERMING

De verblijfplaatsen van de haas en de wezel kunnen tijdens de werkzaamheden worden aangetast en vernield. Daarnaast kunnen individuen worden verstoord en gedood gedurende de geplande ontwikkeling. Hiermee worden de verbodsbepalingen uit artikel 3.10 van de Wet natuurbescherming overtreden. Het is noodzakelijk een ontheffing van de Wet natuurbescherming aan te vragen voor de verbodsbepalingen uit artikel 3.10. Aan een ontheffing kunnen bepaalde voorwaarden verbonden zijn, zoals het treffen van mitigerende en compenserende maatregelen. Deze zullen door een deskundige ecooloog moeten worden vastgelegd in een activiteitenplan en werkprotocol.

In de nabije omgeving van het projectgebied is een nestlocatie van een ekster vastgesteld en wordt het gebied als foerageergebied gebruikt door algemene broedvogels. Derhalve is aan te bevelen de werkzaamheden buiten het broedseizoen van vogels uit te voeren (globaal maart t/m augustus). De vermelde periode is niet leidend en elk broedgeval is beschermd. Ook broedgevallen buiten deze periode mogen niet verstoord worden. Indien werkzaamheden tijdens het broedseizoen plaats moeten vinden, dient een aanvullende inspectie op broedvogels te worden uitgevoerd door een ecooloog om overtredingen te voorkomen.

In het algemeen is aan te bevelen geen gebruik te maken van aanvullende nachtelijke verlichting. Vleermuizen kunnen door aanvullende nachtelijke verlichting worden verstoord tijdens het foerageren en passeren. Indien toch gebruik wordt gemaakt van aanvullende verlichting, dient vleermuisvriendelijke verlichting te worden toegepast met amberkleurig licht en richtarmaturen.

Indien grondverzet plaatsvindt wordt er aanbevolen maatregelen te treffen om het doden van (algemene) amfibieën, vissen en zoogdieren te voorkomen. Hierbij dient men in één richting te werken om de aanwezige fauna de gelegenheid te geven voor de werkzaamheden uit te vluchten.

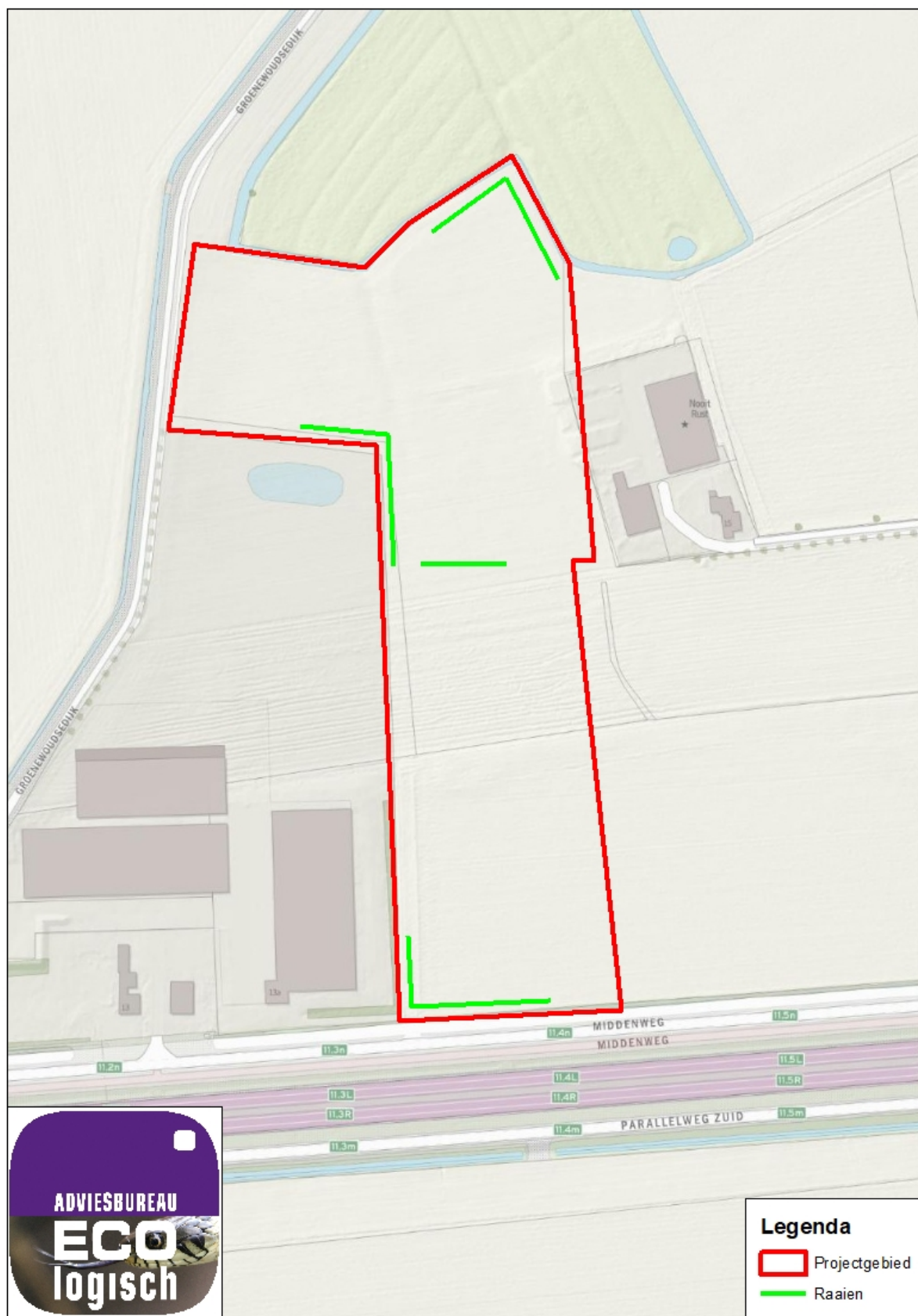
Bijlage 1: Kaart resultaten broedvogels

Bijlage 2: Kaart resultaten landzoogdieren en cameravallen

Bijlage 3: Kaart Raaien muizenvallen

Bijlage 4: Foto's waarnemingen van inventarisaties

Afbeelding 1: Sperwer

Afbeelding 2: Ekster (juveniel)

Afbeelding 3: Haas

Afbeelding 4: Twee hazen op warmtebeeldcamera

Afbeelding 5: Twee wezens

Afbeelding 6: Steenmarter

Afbeelding 7: Egel

Afbeelding 8: Huisspitsmuis in muizenval